

Република Србија
ВРХОВНИ СУД СРБИЈЕ
Рев1 140/06
01.03.2006. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд Србије у Београду, у већу састављеном од судија: Војимира Цвијовића, председника већа, Браниславе Апостоловић, Јованке Кажих, Миломира Николића и Мирјане Грубић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА, чији је пуномоћник АБ, адвокат, против туженог "ББ", чији је пуномоћник БВ, адвокат, ради исплате накнаде за техничко унапређење, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Врховног суда Србије Гж. 45/05 од 15.9.2005. године, у седници одржаној 1.3.2006. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈА СЕ као НЕОСНОВАНА ревизија тужиоца изјављена против пресуде Врховног суда Србије Гж.45/05 од 15.9.2005. године.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Окружног суда у Суботици П. 2/04 од 27.1.2005. године, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца ради исплате накнаде за техничко унапређење у износу од 316.219,00 динара са законском затезном каматом на тај износ од 18.8.2003. године до исплате. Истом пресудом обавезан је тужилац да туженом накнади проузроковане парничне трошкове у износу од 77.812,50 динара са законском затезном каматом од 27.јануара 2005. године па до исплате.

Одлучујући о жалби тужиоца Врховни суд Србије у Београду је пресудом Гж.45/05 одбио жалбу као неосновану и потврдио првостепену пресуду.

Против наведене другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 386. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиоца неоснована.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 354. став 2. тачка 11. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а на друге битне повреде одредаба парничног поступка ревизијом се одређено и не указује.

У правноснажно окончаном поступку утврђено је, да је тужилац као запослени радник туженог предузећа аутор новог техничког решења које је створено 1988. године, а код туженог је у примени од почетка сезоне обраде семенског кукуруза (почетак августа 1989. године). У време његовог стварања тужилац је код туженог обављао послове руководиоца Службе за инвестиције. Ново техничко решење се односи на боље функционисање сушаре за семенски кукуруз која је изграђена 1988. године, чији је инвеститор тужено предузеће. Извођач радова је "ВВ", а машинско технички пројекат је израдио

Технолошки факултет из ГГ, на челу са главним пројектантом ДД, који је уједно био и надзорни орган при изградњи сушаре. Недостатак сушаре се показао већ у првој години експлоатације који се огледао у раду пребирне траке. Наиме, долазило је до загушивања клипа који је довео до тога да је већ у првој сезони био ангажован радник који је ручно отклањао загушење. О насталом проблему се дискутовало унутар екипе за инвестиције туженог, која је окупљала стручњаке разних профила на чијем челу је био тужилац. Тужилац је ДД-у предложио решење проблема на основу кога је престала потреба ангажовање радника, који се сложио са решењем тужиоца, а предложено је прихватио и технички директор туженог предузећа. Извођач радова је позван да реализује пројекат тужиоца и тако је створено ново техничко решење. Ново решење је у примени код туженог од почетка августа 1989. године када је и почела сезона. Одмах је у примени потврђена његова техничка оправданост која се огледала у финансијском ефекту који се изражавао као разлика између бруто зарада ангажованог неквалификованог радника и повећања потрошње електричне енергије. За пет сезона овај ефекат износи 316.255, 00 динара израчунато на дан вештачења 18.8.2003. године. У време када је ново техничко решење створено тужени није имао правно регулисан поступак везан за инвентивне делатности. Правилник је усвојен 23.1.1995. године. Тужилац није заштитио своје техничко решење, а тужбу је поднео 25.8.1999. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право када су одбили тужбени захтев тужиоца којим је тражио исплату накнаде за техничко унапређење, јер нису испуњени услови да се техничко решење тужиоца призна као техничко унапређење у смислу члана 159. Закона о заштити проналазака техничког, унапређења и знакова разликовања ("Службени лист СФРЈ" бр. 34/81), већ представља проналазак створен у удруженом раду у смислу члана 146. наведеног закона.

Одредбом члана 159. Закона о заштити проналазака, техничког унапређења и знакова разликовања ("Службени лист СФРЈ" бр. 34/81) прописано је да се техничким унапређењем сматра свака рационализација рада која настаје применом признатих техничких средстава и технолошких поступака у свим фазама процеса рада којим се постиже повећање дохотка организације удруженог рада, повећање производње организације рада, побољшање квалитета производа, уштеда материјала, уштеда енергије, боље искоришћавање машина или инсталација, побољшање техничке контроле производа, побољшање заштите на раду или побољшање заштите унапређења човекове средине. Истим чланом предвиђено је да се техничким унапређењем сматрају и решење техничког проблема коме није призната заштита патентом ако испуњава услове из става 1. овог члана, а ставом 3. истог члана предвиђено је да се техничким унапређењем не сматра рутинско примењивање признатих техничких средстава и технолошких поступака у процесу рада.

Одредбом члана 146. наведеног закона прописано је да је проналазак створен у основној организацији удруженог рада ако је до проналаска дошло у раду друштвеним средствима, а нарочито у вези са радом проналазача у организацији удруженог рада; у раду који је извршен по захтеву или налогу организације удруженог рада; по основу уговора закљученог између организације удруженог рада и проналазача; у року од 6 месеци од дана када је проналазачу престао радни однос у организацији удруженог рада, а проналазак се односи на делатност те организације.

Имајући у виду цитиране законске одредбе као и да је налазом и мишљењем вештака утврђено да се ради о новом техничком решењу технолошког проблема о тзв. проналаску подстицаја, да се ради о полуслужбеном проналаску који је настао тако што је тужилац пратећи делатност туженог предузећа уочи наведени технички проблем а затим приступио његовом решавању, да је проналазак створен у вези са његовим радом у организацији удруженог рада, да је тужиоцу било омогућено коришћење информација и других услова створених код туженог предузећа, да је до новог техничког решења управо дошло захваљујући тим условима, то је побијана одлука у свему правилна и законита.

Правилан је закључак нижестепених судова да тужилац не може да оствари право на заштиту ни у смислу члана 121. поменутог закона, јер је у томе преклудираним протеком рокова који су предвиђени овим чланом (три године од дана када је тужилац сазнао за повреду права којима се штите проналасци и учиниоца протеком рока од 5 година од дана учињене повреде), а ни потраживање по основу члана 210. Закона о облигационим односима му не омогућује правну заштиту, будући да је наступила застарелост потраживања. Наиме, у поступку је утврђено да се проналазак тужиоца користи од почетка августа 1989. године, (почетак сезоне), а у моменту подношења тужбе 25.8.1999. године протекло је више од 10 година, а тужилац у том року није приступио реализацији свога права.

С обзиром да је тужиочево потраживање застарело, ирелевантни су наводи тужиоца да није био у могућности да му се техничко решење технолошког проблема патентира, и да стога није ни постојала његова обавеза прописана одредбама члана 147. и 150. тала важећег Закона о заштити проналазака.

...због посебног промисла одређених знакова и знакова заштитних знакова у области промисла, техничких унапређења и знакова разликовања.

Одредбом члана 166. поменутог закона прописано је да аутору техничког унапређења припада посебна накнада за коришћење техничког унапређења, најдуже 5 година од дана почетка примењивања. Имајући у виду наведену одредбу, произлази да је рок протекло почетком августа 1994. године, будући да је техничко унапређење у примени од почетка августа 1989. године. Стога је правилан закључак нижестепених судова да рачунање рока застарелости почиње од времена примене, а не од доспелости првог износа накнаде како то тужилац у ревизији истиче обзиром да време примене није ни било спорно у овом поступку.

Са изнетих разлога, Врховни суд је одлучио као у изреци на основу члана 393. ЗПП.

Према одредби члана 491. став 4. ЗПП, ("Службени гласник РС" бр. 125/04, који је ступио на снагу 23.2.2005. године), Врховни суд је одлучујући о ревизији тужиоца применио одредбе ЗПП-а које су важиле до ступања на снагу наведеног закона.

Председник већа-судија,

Војимир Цвијовић, с.р.

За тачност отправка

Управитељ писарнице

Мирјана Војводић

мз